

ODBORNÁ SPÔSOBILOSŤ V CESTNEJ DOPRAVE

Miloš Poliak¹ - Linda Forrest²

Od 1. marca 2012 došlo k zmene obsahu odbornej spôsobilosti na podnikanie v cestnej doprave v SR, keďže od tohto dátumu platí zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave, ktorý je národným vykonávacím predpisom k nariadeniu (ES) č. 1071/2009. Nariadenie (ES) č. 1071/2009 zjednotilo odbornú spôsobilosť na podnikanie v EÚ, keďže podmienky odbornej spôsobilosti platné do 3. 12. 2011 podľa národných predpisov jednotlivých členských štátov neboli úplne zjednotené.

Obsah odbornej spôsobilosti pre podnikanie v nákladnej a autobusovej doprave je uvedený v nasledujúcej tabuľke. Pre obidva druhy dopravy obsah skúšky je rozdelený do 8 predmetov.

Tabuľka 1 Predmety a obsah predmetov skúšky odbornej spôsobilosti

Predmet	Cestná nákladná doprava	Autobusová doprava
Občianske právo	poznať hlavné typy zmlúv používaných v cestnej doprave, ako aj práva a povinnosti, ktoré z nich vyplývajú	
	byť schopný uzavrieť platnú prepravnú zmluvu, najmä pokiaľ ide o prepravné podmienky	
	vedieť posúdiť reklamáciu od svojho príkazcu, pokiaľ ide o náhradu za stratu alebo poškodenie tovaru počas prepravy alebo za jeho oneskorenie dodávku, a chápať, ako táto reklamácia ovplyvňuje jeho zmluvnú zodpovednosť;	vedieť posúdiť reklamáciu od svojho príkazcu, pokiaľ ide o náhradu za zranenie cestujúcich alebo poškodenie ich batožiny spôsobené nehodou počas prepravy alebo pokiaľ ide o náhradu za oneskorenie, a chápať, ako táto reklamácia ovplyvňuje jeho zmluvnú zodpovednosť.
	poznať pravidlá a povinnosti vyplývajúce z Dohovoru o prepravnej zmluve v medzinárodnej nákladnej cestnej doprave (CMR)	
Obchodné právo	poznať podmienky a náležitosti stanovené na chod obchodov, všeobecné povinnosti vzťahujúce sa na prevádzkovateľov dopravy (registrácia, evidencia atď.) a dôsledky bankrotu;	
	mať primerané vedomosti o rôznych typoch obchodných spoločností a pravidlách upravujúcich ich zakladanie a chod.	

¹ doc. Ing. Miloš Poliak, PhD; Katedra cestnej a mestskej dopravy, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, Žilinská univerzita v Žiline; Univerzitná 1; 010 26 Žilina; tel.: 041/513 3531; Milos.Poliak@fpedas.uniza.sk

² Linda Forrest, MA, Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, 01026 Žilina, Slovenská republika, byt na základe programu Leonardo da Vinci

Predmet	Cestná nákladná doprava	Autobusová doprava
Sociálne právo	úlohu a funkciu rôznych sociálnych inštitúcií pôsobiacich v odvetví cestnej dopravy (odbory, podnikové rady, dielenský dôverníci, inšpektori práce atď.)	
	záväzky zamestnávateľov v oblasti sociálneho zabezpečenia;	
	pravidlá vzťahujúce sa na pracovné zmluvy pre rôzne kategórie pracovníkov zamestnávaných podnikmi cestnej dopravy (forma zmlúv, povinnosti zmluvných strán, pracovné podmienky a pracovný čas, platená dovolenka, odmeňovanie, porušenie zmluvy atď.)	
	pravidlá uplatniteľné v čase jazdy, čase odpočinku a pracovného času, najmä ustanovenia nariadenia (EHS) č. 3821/85, nariadenia (ES) č. 561/2006, smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/15/ES a smernice 2006/22/ES a praktické opatrenia na uplatňovanie týchto ustanovení	
	pravidlá uplatniteľné v oblasti základnej kvalifikácie a ďalšieho pravidelného výcviku vodičov, najmä pravidlá vyplývajúce zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/59/ES	
Daňové právo	daň z pridanej hodnoty (DPH) na prepravné služby	
	daň z motorových vozidiel	
	dane za určité nákladné cestné vozidlá, mýto a poplatky za používanie infraštruktúry	
	daň z príjmu	
Obchodné a finančné riadenie podniku	poznať právne predpisy a prax týkajúcu sa používania šekov, zmeniek, dlžobných úpisov, kreditných kariet a iných prostriedkov alebo spôsobov platby;	
	poznať rôzne formy úverov (bankový úver, dokumentárny akreditív, záručné vklady, hypotéky, lízing, prenájom, predaj dlžobných úpisov atď.) a poplatky a záväzky, ktoré z nich vyplývajú;	
	vedieť, čo je to súvaha, ako sa zostavuje a ako sa interpretuje;	
	byť schopný čítať a interpretovať výkaz ziskov a strát;	
	byť schopný posúdiť ziskovosť a finančnú situáciu podniku najmä na základe finančných ukazovateľov;	
	byť schopný pripraviť rozpočet;	
	poznať kalkulačné položky podniku (stále náklady, premenlivé náklady, prevádzkový kapitál, odpisy atď.) a byť schopný vypočítať náklady na vozidlo, na kilometer, na cestu alebo na tonu;	
	byť schopný zostaviť organizačnú štruktúru, pokiaľ ide o pracovníkov podniku ako celok, a zorganizovať plány práce atď.;	
	poznať zásady marketingu, reklamy a styku s verejnosťou vrátane propagácie predaja dopravných služieb a prípravy spisov zákazníkov atď.;	
	poznať rôzne druhy poistení týkajúcich sa cestnej dopravy (poistenie zodpovednosti, úrazové/životné poistenie, neživotné poistenie a poistenie batožiny) a záruky a záväzky, ktoré z nich vyplývajú;	

Predmet	Cestná nákladná doprava	Autobusová doprava
	<p>poznať aplikácie elektronického prenosu údajov v cestnej doprave;</p> <p>byť schopný uplatňovať pravidlá upravujúce fakturovanie služieb nákladnej cestnej dopravy a poznať význam a dôsledky Incoterms;</p> <p>poznať rôzne kategórie dopravných zariadení, ich úlohu, funkcie a prípadne ich stav;</p>	<p>byť schopný uplatňovať pravidlá upravujúce cestovné a tvorbu cien vo verejnej a súkromnej osobnej doprave;</p> <p>byť schopný uplatňovať pravidlá upravujúce fakturovanie služieb osobnej cestnej dopravy.</p>
Prístup na trh	<p>predpisy upravujúce podnikanie v cestnej doprave vykonávanej za poplatok alebo úhradu, prenájom a subdodávku priemyselných vozidiel, a najmä pravidlá upravujúce oficiálnu organizáciu podnikania, udeľovanie povolenia na jeho výkon, povolenia na uskutočňovanie cestnej dopravy v rámci Spoločenstva a mimo Spoločenstva, kontroly a sankcie;</p>	
	<p>pravidlá zakladania podniku cestnej dopravy;</p>	
	<p>rôzne doklady potrebné na prevádzkovanie služieb cestnej dopravy a zavedenie kontrolných postupov s cieľom zabezpečiť, aby sa schválené doklady týkajúce sa každej prepravnej operácie, najmä doklady týkajúce sa vozidla, vodiča, tovaru a batožiny, nachádzali tak vo vozidle, ako aj v priestoroch podniku;</p>	
	<p>pravidlá organizácie trhu služieb cestnej nákladnej dopravy, ako aj manipulácie s nákladom a logistiky;</p>	<p>pravidlá organizácie trhu osobnej cestnej dopravy;</p>
	<p>formálne požiadavky na hraniciach, úlohu a dosah T dokumentov a TIR karnetov, ako aj povinnosti a zodpovednosť vyplývajúce z ich používania;</p>	<p>pravidlá zavádzania služieb osobnej cestnej dopravy a vypracovania plánov dopravy.</p>
Technické normy a technické aspekty prevádzky	<p>poznať pravidlá týkajúce sa hmotnosti a rozmerov vozidiel v členských štátoch a postupy, ktorými sa treba riadiť v prípade nadmerných nákladov, ktoré predstavujú výnimku z týchto pravidiel;</p>	
	<p>byť schopný vybrať v závislosti od potrieb podniku vozidlá a ich diely (podvozok, motor, prevodový systém, brzdový systém atď.);</p>	
	<p>poznať formálne požiadavky týkajúce sa typového schválenia, evidencie a technickej kontroly týchto vozidiel;</p>	
	<p>vedieť, aké opatrenia sa musia prijať na zníženie hluku a na boj proti znečisteniu ovzdušia emisiami z motorových vozidiel;</p>	
	<p>byť schopný zostaviť plány pravidelnej údržby vozidiel a ich vybavenia;</p>	

Predmet	Cestná nákladná doprava	Autobusová doprava
	<p>poznať rôzne typy zariadení na manipuláciu s nákladom a jeho nakladanie (zadné sklopné dosky, kontajnery, palety atď.) a byť schopný zavádzať postupy a vydávať pokyny týkajúce sa nakládky a vykládky tovaru (rozloženie zaťaženia, stohovanie, ukladanie, zabezpečenie a zaklinovanie atď.);</p> <p>poznať rôzne techniky kombinovanej dopravy (piggy-back, ro-ro);</p> <p>byť schopný zaviesť postupy na dodržiavanie pravidiel týkajúcich sa prepravy nebezpečných vecí a odpadov, najmä pravidiel vyplývajúcich zo smernice 2008/68/ES a nariadenia (ES) č. 1013/2006</p> <p>byť schopný zaviesť postupy dodržiavania pravidiel týkajúcich sa prepravy potravín podliehajúcich skaze, najmä pravidiel vyplývajúcich z Dohody o medzinárodnej preprave potravín podliehajúcich skaze a o osobitnom vybavení, ktoré sa má používať na takúto prepravu (ATP);</p> <p>byť schopný zaviesť postupy dodržiavania pravidiel týkajúcich sa prepravy živých zvierat.</p>	/
Bezpečnosť na cestách	<p>vedieť, aké kvalifikácie sa vyžadujú od vodičov (vodičský preukaz, lekárske potvrdenia, potvrdenia o dobrom zdravotnom stave atď.);</p> <p>byť schopný prijať potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby vodiči dodržiavali dopravné predpisy, zákazy a obmedzenia premávky platné v rôznych členských štátoch (obmedzenia rýchlosti, prednosti, obmedzenia zastavenia a státia, používanie svetiel, dopravné značenie atď.);</p> <p>byť schopný zostaviť pokyny pre vodičov na kontrolu plnenia bezpečnostných požiadaviek, pokiaľ ide o stav vozidiel, ich vybavenie a náklad a pokiaľ ide o preventívne opatrenia, ktoré je potrebné prijať;</p> <p>byť schopný stanoviť postupy, ktorými sa treba riadiť v prípade nehody, a zaviesť vhodné postupy na prevenciu opakovaného výskytu nehôd alebo závažných dopravných priestupkov;</p> <p>byť schopný zaviesť postupy na správne zabezpečenie tovaru a poznať príslušné techniky;</p>	<p>mať základné vedomosti o usporiadaní cestnej siete členských štátov.</p>

Skúška sa vykonáva na príslušnom krajskom úrade pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie, pričom skúška sa z písomnej a ústnej časti. Písomná časť skúšky sa skladá z dvoch častí, z ktorej každá trvá minimálne dve hodiny:

- z testu zameraného na preukázanie základných teoretických vedomostí potrebných na výkon prevádzkovateľa cestnej dopravy – písomný test obsahuje spolu 80 otázok s možnosťou výberu zo štyroch odpovedí, z ktorých len jedna je správna. Otázky sa vyberajú do testu z každého predmetu jednotlivo pre nákladnú a osobnú cestnú dopravu. Písomný test obsahuje minimálne päť otázok a maximálne 15 otázok z každého predmetu uvedeného v tabuľke 1. Za písomný test možno získať najviac 40 % z celkového počtu bodov, to znamená, každá správna odpoveď na otázku je ohodnotená 0,5 bodu;
- z riešenia konkrétnej praktickej situácie, ktorú treba v cestnej doprave vedieť vyriešiť, riešenie konkrétnej situácie je zabezpečené prostredníctvom riešenia prípadových štúdií – za vyriešenie prípadových štúdií možno získať najviac 35 % z celkového počtu bodov. Každý uchádzač dostane na riešenie tri prípadové štúdie, dve za 15 bodov a jednu štúdiu za 5 bodov.

Ústna skúška sa vykonáva formou ústnej odpovede na vylosovanú jednu otázku zo zoznamu otázok. Zoznam otázok obsahuje minimálne 30 otázok, z každého predmetu uvedeného v tabuľke 1 sú v zozname otázok minimálne tri otázky. Za ústnu skúšku možno získať najviac 25 % z celkového počtu bodov.

Na hodnotenie stupňom „prospel“ je potrebné získať v priemere najmenej 60 % bodov v rámci písomného testu, za vyriešenie prípadovej štúdie a za ústnu skúšku. Uchádzač, ktorý na skúške neuspje, môže skúšku zopakovať najskôr po uplynutí troch mesiacov odo dňa konania neúspešnej skúšky. Opakovaná skúška je v celom rozsahu novou skúškou.

Uchádzať pred absolvovaním skúšky nemusí povinne absolvovať školenie. V SR sú k dispozícii učebné texty, na základe ktorých je možné sa pripraviť na skúšku odbornej spôsobilosti. V SR ide o jediné učebné texty, ktoré vydala Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov (obr. 1).

Obr. 1 Učebné texty odbornej spôsobilosti

Na Žilinskej univerzite v Žiline, Fakulte prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov na Katedre cestnej a mestskej dopravy sú taktiež zabezpečované prípravné kurzy odbornej spôsobilosti. Bližšie informácie o kurzoch sú uvedené na stránke www.fpedas.uniza.sk/~skolenia. Školenie odbornej spôsobilosti trvá tri dni, obsahuje všetky predmety skúšky ako aj riešenie prípadových štúdií.

Podobná situácia je aj v iných štátoch EÚ. Ako príklad je uvedená situácia z Veľkej Británie. Štátny úrad vykonáva skúšky taktiež bez povinnosti absolvovať školenie. Školenie vykonávajú školiace strediská. Dĺžka školenia je rovnako pre nákladnú aj autobusovú dopravu 8 dní za cenu 1390 libier vrátane DPH. Vo Veľkej Británii je možné absolvovať taktiež školenie iba na riešenie prípadových štúdií. Dĺžka takéhoto školenia je 2 dni za cenu 375 libier vrátane DPH. Dôležitými kurzami sú taktiež školenia pre držiteľov osvedčenia o odbornej spôsobilosti, ktorého obsahom sú iba zmeny právnych predpisov v jednotlivých premetoch. Takéto školenie trvá 2 dni za cenu 623 libier vrátane DPH.

Internetové noviny pre rozvoj
logistiky na Slovensku.
ISSN: 1336-5851